

58. Perjantaina 24 päivänä syyskuuta 1999

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

1) Valtioneuvoston selonteko uuden kuntalain soveltamisen vaikutuksista kuntien hallintoon ja toimintaan 1812

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/1999 vp

Vaaleja

2) Valiokuntien täydennysvaalit „

3) Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan täydennysvaali „

Toinen käsittely

4) Hallituksen esitys Meksikon kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä „

Hallituksen esitys HE 31/1999 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 6/1999 vp

5) Hallituksen esitys laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta 1813

Hallituksen esitys HE 28/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 5/1999 vp

6) Hallituksen esitys laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Valtion painatuskeskuksen hallinnassa oleva omaisuus perustettavalle valtionyhtiölle sekä yhtiön eräistä tehtävistä annetun lain kumoamisesta 1813

Hallituksen esitys HE 36/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 6/1999 vp

Ensimmäinen käsittely

7) Hallituksen esitys laiksi eräistä henkilöstön asemaa koskevista järjestelyistä kunnallistettaessa yliopistojen hammaslääketieteen klinisen koulutuksen toimintoja „

Hallituksen esitys HE 48/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 6/1999 vp

8) Hallituksen esitys laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta 1814

Hallituksen esitys HE 50/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 7/1999 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenuhuuto

Nimenuhudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi edustajat Andersson, Bremer, Dromberg, Enestam, Erlund, Filatov, Haatainen, Halonen, Harkimo, Hiltunen R., Huotari,

Hyssälä, Ihämäki, Jansson, Kallis, Kantalainen, Karjalainen, Karjula, Karpio, Kautto, Kokkonen, Komi, Korhonen M., Korhonen R., Kumola, Laakso, Laitinen, Laukkanen, Mertjärvi, Myllyniemi, Niinistö, Nurmi, Oinonen, Ojala, Paasio, Peltomo, Puisto, Rask, Rosendahl, Siimes, Skinnari, Takkula, Tennilä, Tiuri, Vehviläinen, Vihriälä ja Vokkolainen.

Eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä olevat edustajat

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä ovat

24.9. edustajat M. Korhonen, Laukkanen, Rask ja Siimes.

Merkitään.

Sairauspoissaolot

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että sairauden vuoksi eduskuntatyöstä on poissa

24.9. edustaja Mertjärvi.

Merkitään.

Poissaolopyynnöt

P u h e m i e s : Vapautusta eduskuntatyöstä muun syyn perusteella ovat pyytäneet ajalta

24.9. edustajat Bremer, Filatov, Harkimo, Hyssälä, Karjalainen, Kokkonen, Myllyniemi ja Ojala.

Puhemiesneuvosto puoltaa poissaolopyyntöjä.

Hyväksytään.

Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 68—85.

Kirjalliset kysymykset

Merkitään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 319, 325—327 ja 337.

Kansliatoimikunnan jäsenet

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että valiokunta-paikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Isohokana-Asunmaa vapautusta kansliatoimikunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että kansliatoimikunnan täydennysvaali toimitetaan ensi tiistaina pidettävässä täysistunnossa.

Ed. Mauri Pekkarisen /kesk ym. välikysymys n:o 1: Kohtuuhintaisen asumisen turvaaminen pääkaupunkiseudulla

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Pekkarisen ym. allekirjoittama välikysymys n:o 1 kohtuuhintaisen asumisen turvaamisesta pääkaupunkiseudulla (VK 1/1999 vp).

Sihteeri lukee:

”Eduskunnalle

Pääkaupunkiseudun asunto-ongelma on kärjistynyt niin, että kohtuuhintainen asunto on yhä harvempien ulottuvilla. Asuntojen ja tonttien hintojen sekä vuokrien nopea nousu johtuu sekä kysynnän voimakkaasta kasvusta että tarjonnan vähäisyydestä. Asuntojen hinnat ovat muutamassa vuodessa nousseet 40 prosenttia, mikä on johtanut myös vuokratason nousuun. Asunnottomuus on lisääntynyt ja asuntojonot kasvaneet. Pelkästään opiskelija-asuntoa jonottaa yli 10 000 ihmistä. Samalla väestöä menettävillä alueilla kysyntä hiipuu ja asuntojen arvot laskevat. Tyhjänä on jo lähes 4 000 arava-asuntoa.

Hallitus on seurannut tilannetta lähes toimitomana, eivätkä sen 31.8.1999 päättämät toimenpiteet juurikaan asuntomarkkinoihin vaikuta. Hallitus on patistellut kuntia toimimaan, mutta lykännyt omat esityksensä epämääräisiin jatkovalmisteluihin. Asuntomarkkinoihin Lipposen II hallituksen toimista ovat eniten vaikuttaneet alkusyksyn sekavat puheet korkovähennysten ympärillä. Niiden seurauksena asuntojen hinnat nousivat selvästi pääkaupunkiseudulla.

Asuntojen tarjonnan lisäämiseksi ja hintojen hillitsemiseksi hallitus ei ole tehnyt käytännössä mitään. Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon määrä on laskenut selvästi lamavuosienkin tasosta Lipposen hallitusten aikana.

Pääkaupunkiseudulla tarvittaisiin nopeita toimia tonttitarjonnan lisäämiseksi sekä ihmisten kaipaaman pientalorakentamisen edistämiseksi osana asunto-ongelmien kestävää ratkaisua.

Asuntojen kysyntään pääkaupunkiseudulla vaikuttaa kaksi isoa tekijää. Lapsiperheiden suuri määrä sekä väestörakenteen muutos ja yksinasuvien määrän kasvu lisäävät asuntojen tarvetta. Tätäkin suurempi ongelma on pääkaupunkiseudulle suuntautuva epäterveet mittasuhteet saanut muuttoliike. Vuonna 1998 kotikuntaa vaihtoi lähes 256 000 suomalaista eikä muuttopaine näytä hellittävän. Tämä muutto suuntautuu nyt viiteen kuuteen kasvukeskukseen, joissa väestön määrä enää kasvaa. Pääkaupunkiseudulle muuttovoitosta suuntautuu ylivoimaisesti suurin osa. Seudun väestön määrän on arvioitu kasvavan 200 000:lla vuoteen 2020 mennessä.

Muuttoliike tuo isot kustannukset niin asukkailla kuin kunnillekin. Nopeasti kasvavalle väestölle on pystyttävä turvaamaan myös koulut, päiväkodit ja kunnolliset terveydenhoito- ja muut palvelut. Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos on arvioinut, että nykytasoinen muuttoliike aiheuttaa vuodessa noin 10 miljardin markan kustannukset. Samalla kasvukeskusalueiden sisäinen sosiaalinen eriytyminen kärjistyy.

Opiskelun jälkeen perheet jäävät usein asumaan ja työskentelemään Helsingin seudulle.

Helsingissä 23 päivänä syyskuuta 1999

Mauri Pekkarinen /kesk
Hannu Aho /kesk
Maria Kaisa Aula /kesk
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Ossi Korteniemi /kesk
Markku Laukkanen /kesk
Jari Leppä /kesk
Hannes Manninen /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Pauli Saapunki /kesk
Matti Väistö /kesk
Ismo Seivästä /skl
Toimi Kankaanniemi /skl

Matti Vanhanen /kesk
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Jorma Huuhtanen /kesk
Timo Kalli /kesk
Niilo Keränen /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Mika Lintilä /kesk
Kari Myllyniemi /kesk
Osmo Puhakka /kesk
Juha Rehula /kesk
Mauri Salo /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk
Marja-Leena Kempainen /skl
Päivi Räsänen /skl
Sakari Smeds /skl”

Esko Aho /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Liisa Hyssälä /kesk
Tanja Karpela /kesk
Mari Kiviniemi /kesk
Seppo Lahtela /kesk
Johannes Leppänen /kesk
Eero Lämsä /kesk
Tero Mölsä /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Mirja Ryyänen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Jouko Jääskeläinen /skl
Leena Rauhala /skl
Lea Hiltunen /skl

Muulla Suomessa taas uusien työpaikkojen syntymisen esteenä on pula koulutetuista osajista. Sen sijaan, että hallitus tyytyy sivusta seuraamaan ja jopa kiihdyttämään alueellista keskittymistä, olisi sen pikaisesti pyrittävä kääntämään kehityksen suuntaa uudella aluepolitiikalla. Siihen kuuluu muun muassa teknologia- ja kehittämismäärärahojen alueellisesti tasapainoisempi jako sekä verokannustimien käyttöönotto.

Valtio ei saa jättää pääkaupunkiseudun asuntotarvitsijoita pelkästään markkinoiden raakojen lainalaisuuksien varaan. Nyt näin on käymässä, koska hallitukselta puuttuu asunto- ja aluepoliittinen linja. Nykyiset ja tulevat pääkaupunkiseudun asukkaat joutuvat maksamaan kalliin hinnan hallituksen toimettomuudesta asuntopulan ratkaisemisessa sekä muuttoliikkeen tasapainottamisessa.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Aikooko hallitus turvata kohtuuhintaisen asumisen pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa korjaamalla vääristynyttä kysynnän ja tarjonnan suhdetta lisäämällä asuntojen tarjontaa sekä vaikuttamalla kysynnän alueelliseen jakautumiseen muuttamalla rajusti keskittävää politiikkaa tasapainoisemman aluekehityksen suuntaan?

P u h e m i e s : Valtioapäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle seuraavaan istuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle seuraavaan istuntoon.

Ulkopuolella päiväjärjestyksen esiteltävät asiat :

1) Valtioneuvoston selonteko uuden kuntalain soveltamisen vaikutuksista kuntien hallintoon ja toimintaan

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/1999 vp
Ilmoitetaan saapuneeksi

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että valtioneuvoston kirjelmän ohella tältä päivältä on eduskunnalle saapunut valtioneuvoston selonteko uuden kuntalain soveltamisen vaikutuksista kuntien hallintoon ja toimintaan. Selonteko on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Valtioapäiväjärjestyksen 36 §:n 3 momentin mukaan selonteko on pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle keskiviikkona 13 päivänä ensi lokakuuta kello 14 pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle keskiviikkona 13 päivänä ensi lokakuuta pidettävään täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat :

2) Valiokuntien täydennysvaalit

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksen 2) asiana on suuren valiokunnan, perustuslakivaliokunnan ja tulevaisuusvaliokunnan täydennysvaalit.

Kun täydennysvaaleja varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyissä ehdokaslistoissa, jotka puhemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt, on valiokuntien jäseniksi ja varajäseniksi ehdotettu valittaviksi yhtä monta kuin vaaleissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaalit ovat yksimielisiä ja että valituiksi ovat tulleet ehdokaslistojen mukaisesti

suuren valiokunnan varajäseneksi ed. Ryyänen,
perustuslakivaliokunnan jäseneksi ed. Nousiainen ja
tulevaisuusvaliokunnan jäseneksi ed. Vilkuna.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksen 3) asiana on Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan täydennysvaali.

Kun täydennysvaalia varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyissä ehdokaslistassa, jonka puhemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt, on valtuuskunnan varajäseneksi ehdotettu valittavaksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimielinen ja että valtuuskunnan varajäseneksi on tullut valituksi ehdokaslistan mukaisesti ed. Ryyänen.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys Meksikon kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 31/1999 vp

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 6/1999 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 28/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 5/1999 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Kun joissakin yhteyksissä on esitetty kysymys, miksi sijoituskulta pitää vapauttaa arvonlisäverosta, niin ehkä tässä yhteydessä on syytä tältäkin paikalta todeta, että ensinnäkin tämä liittyy Euroopan yhteisön arvonlisädirektiiviin ja tällä tavoitellaan sitä päämäärää, että sijoituskulta saisi saman kohtelun kuin muutkin rahoituspalvelut ja tulisi tässä mielessä tasavertaiseen asemaan sijoituskohteena.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 §, 8 a § ja sen edellä oleva väliotsikko, 43 a—43 c § ja 43 a §:n edellä oleva väliotsikko, 68, 94, 102, 122, 122 a, 131, 131 a, 132, 133, 150, 170 a, 193, 209 a, 209 c ja 218 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys laiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Valtion painatuskeskuksen hallinnassa oleva omaisuus perustettavalle valtionyhtiölle sekä yhtiön eräistä tehtävistä annetun lain kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 36/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 6/1999 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdy-

tään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys laiksi eräistä henkilöstön asemaa koskevista järjestelyistä kunnallistettaessa yliopistojen hammaslääketieteen kliinisen koulutuksen toimintoja

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 48/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 6/1999 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! Käsitlemme jälleen eläkeasiaa, joka koskee pientä joukkoa, elikkä tässä on kysymys Helsingin, Turun ja Oulun yliopistojen hammaslääketieteen laitosten henkilöstöstä siltä osin kuin tämä kliininen koulutus siirtyy kunnalliseksi toiminnaksi.

Meillähän oli aikaisemmin alemmat eläkeiät valtiolla ja kunnissa monissa ammateissa, ja kun nämä poistettiin, siinä yhteydessä annettiin valintaoikeus kymmeneksi vuodeksi, pysyvä vanhassa vai siirtyäkö uuteen järjestelmään. Nyt kesäkuussa päättyi sitten tämä valinta-aika. Nyt kun tapahtuu kunnallistaminen, niin tavallaan vaikka olisi valinnut vanhan järjestelmän, ei pysykään siinä. Ei saakaan sitä enää, jos siirtyy kunnan palvelukseen. No, tässä tapauksessa on sanottu, että olisi neljä henkilöä, jotka olisivat valinneet vanhan, ja he saavat jäädä yliopistojen palvelukseen elikkä eivät siirry, ja heihin tämä ei vaikuta. Yksi henkilö siirtyy, mutta sanotaan, että hän siirtyy vapaaehtoisesti. No, kun ei yksityiskohtaisesti tunne näitä tapauksia, tapahtuu ko tässä menetyksiä vai ei, niin ei siihen ole syytä sen enempää ottaa kantaa. Mutta arvoisa puhemies, taitaa käydä niin, että jatkan tästä puhujankorokkeelta.

P u h e m i e s : Olkaa hyvä.

P u h u j a (korokkeelta): Arvoisa puhemies! Vielä jonkin verran haluan jatkaa tästä asiasta, että saan sanottavani perille. Eli vaikka kysymys nyt sitten olisi yhdestä henkilöstä, joka ehkä menettää ja vapaaehtoisesti menettää oikeutensa, niin mielestäni periaatteessa on väärin, että kunnallistamistilanteissa käy niin, että valintaoikeuden merkitys kumoutuu. Jos tämäkin yksi henkilö olisi tiennyt, että ehkä olisi ollut mahdollista sitten lakia muuttaa niin, että näin ei tapahdu, vaikka siirtyykin uuteen järjestelmään, niin se olisi saattanut vaikuttaa tähän. Mutta tähän yksityiskohtaan en halua mennä, koska haluan puhua tästä yleisemmältä kannalta juuri sen vuoksi, että tarkemmin ei näitä yksityiskohtia tiedä.

Mutta siksi tästä mielestäni on syytä puhua, että vastaavanlaisia tilanteita saattaa olla edessä. Esimerkiksi nyt tämä pelastuslaitosten siirtäminen taas päinvastoin kunnilta valtiolle saattaa tuoda osaltansa juuri samanlaisia tilanteita. Silloin puhutaan itse asiassa paljon isommasta ongelmasta, koska palomiesten eläkeikäähän oli niitä kipeimpiä kysymyksiä. Yhä tänä päivänä olen sitä mieltä, että ei palomieskään 65-vuotiaana mene suuressa tulipalossa hoitamaan tehtävää, sammuttamaan tulipaloo kaikkine niine tehtävineen, joita siihen kuuluu, niin kuin häneltä voidaan edellyttää. Ei voida edellyttää, että 65-vuotiaana palomies osallistuu tällaiseen toimintaan, ja tässä ammatillinen eläkeikä varmasti edelleen olisi tarpeellinen.

Mutta näissä tapauksissa, vaikka ne usein koskevat pientäkin ryhmää, se, että joku asia koskee pientä ryhmää ja jopa yksittäisiä henkilöitä, ei mielestäni voi olla perustelu sille, että sanotaan, että ei täällä eduskunnassa voida ajatella yksittäisten ihmisten asioita. Nämä ovat erittäin suuria periaatteellisia kysymyksiä. Jos meillä on ollut todella mittava lainmuutos, jossa on viety merkittävällä tavalla, heikennetty, eläkeoikeuksia sekä valtion että kuntien palveluksessa olevilta henkilöiltä, ja jos yhtenä ratkaisuna, jolla ongelmia on sitten pyritty ratkomaan, oli tämä valintaoikeus ja sillä turvattiin vanhat oikeudet ja määrättyissä ikäryhmissä vain niille, jotka jäivät sen piiriin, niin ei ole oikein, että nämä oikeudet sitten voidaan viedä sillä, että siirretään valtion ja kuntien välillä näitä toimintoja.

Mielestäni eduskunnan pitää huolehtia ja myöskin viestittää, kun näitä uusia tilanteita tulee, hallitukselle ja ministeriölle, jossa näitä val-

mistellaan, että ihmisten oikeuksista ja aikaisemman lainsäädännön mukaisista oikeuksista on huolehdittava. Tämä kannanottoni ei tarkoita sitä, että koskaan, missään, kenenkään etuusia ei saa heikentää. Näinkäänhän ei voi olla. Silloin puhutaan eri asiasta. Tietysti itse vasemmostoliiton kansanedustajana haluan voimakkaasti puolustaa sitä, että työntekijöillä on riittävä toimeentulo ja riittävä sosiaaliturva eri tilanteissa, mutta ikävä kyllä tietysti on myöskin tilanteita, joissa työttömyys kohtaa, ja on myöskin esimerkiksi yrityksiä ja jopa valtion ja kuntien palveluja, joissa joudutaan toimintoja lopettamaan. Mutta työntekijöiden etujen turvaaminen on tärkeää, aivan erityisesti silloin, kun puhutaan juuri tästäkin asiasta eli vanhan järjestelmän valinneiden oikeuksista säilyttää ne oikeudet, jotka he valitessaan vanhan järjestelmän ovat saaneet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laiksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys HE 50/1999 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö StVM 7/1999 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaalija terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelu:

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa puhemies! Tässä on kysymyksessä Raha-automaattiyhdistyksen varojen käyttö, ja niin kuin tässä todetaan, niitä varojahan on käytetty rintamaveteraanien kuntoutukseen jo useampana vuotena. Tuossa jokin päivä sitten keskusteltiin juuri siitä tässä salissa, millä tavalla näitä Rahiksen varoja voi käyttää, ja tämänkin pitäisi olla pitemmässä pelissä niin, että tämä kuntoutus pelkääntään verotuloista kateaan. Tässä on semmoinen porukka toisekseen, että tämä pikkuhiljaa harvenee, ja teoriassa, jos rahoja ei pienennetä, niin kuntoutukseen pitäisi jäädä enemmän varoja yhtä ihmistä kohti. Eikö veteraaneja kuole vuosittain 10 000?

Sen sijaan teroittaisin yhtä asiaa. Kun vertaa eri kuntia toisiinsa, on sellaisia ongelmia, että

joissakin kunnissa pääsee joka toinen vuosi kuntoutukseen ja joissakin kunnissa on jopa viiden vuoden väliä. Tätä ongelmaa pitäisi jollakin tavalla myös ministeriön taholta katsoa, mistä se johtuu, miten voitaisiin jo ikääntyneet henkilöt saada mahdollisimman tasaisesti ja nopeasti säännöllisin väliajoin kuntoutukseen, koska se olisi kaikkien etu. Se olisi myös veronmaksajien etu sillä tavalla, että sillä voidaan säästää sairauskuluja ja siltä puolen terveystalvet vähenisivät. En tiedä, millä tavalla tämän keskustelun yhteydessä sen viestin voi viedä perille, mutta tällaiset terveiset on pöytäkirjaan todettava.

Ed. A k a a n - P e n t t i l ä : Arvoisa puhemies! Ed. E. Lahtelalle haluaisin sanoa, että sosiaali- ja terveysvaliokunta on kantanut huolta samasta asiasta, kun kyseistä hallituksen esitystä on käsitelty. Ed. E. Lahtela varmaan tietääkin, että tarkempi rahojen kohdentaminen tapahtuu erikseen valtiovarainministeriön ja valtion varojen kautta. Siinä yhteydessä alustavasti on keskusteltu, miten paljon mahdollisesti Raha-automaattiyhdistyksen rahoja tulee tässä käyttöön. Tällä hetkellä niitä käytetään noin 150 miljoonaa markkaa, ja valtio vastaa huutoonsa tällä hetkellä ainoastaan noin 5 miljoonalla markalla. Kyllä siinä nousupaineita on, tarvetta on ihan selvästi ja kohdentamista. Tämä tällaisena lisätietona.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! Tässähän puhutaan 190 miljoonan markan summasta, jolla Raha-automaattiyhdistyksen kautta rahoitetaan veteraanien kuntoutusta.

Ed. E. Lahtela sanoi, että kun veteraanien rivit harvenevat, jää enemmän rahaa kuntoutettavaa kohti. Itse asiassa meillä on edelleen paljon kuntoutuksen tarpeessa olevia veteraaneja, jotka eivät täytä nykyisiä kriteereitä. Sen vuoksi hallitus on tuonut pari erillistä esitystä, joilla parannetaan tilannetta ja otetaan uusia ryhmiä kuntoutuksen ja etuuksien piiriin. Valiokunnassa, kuten ed. Akaan-Penttilä jo totesi, olemme kiinnittäneet huomiota näihin asioihin. Uskon, että valiokunnassa löytyy valmiuksia esittää jopa myös muutoksia, koska järjestöjen lähetystölle eduskuntaryhmien puheenjohtajien vastaukset olivat varsin myönteisiä. Nämä asiat ovat siellä tiedossa, ja olemme näistä jo paljon keskustelleet ja jatkamme keskustelua.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö on yksimielinen, ja hallituksen

esitys on tietysti siinä mielessä käytännössä hyvä, että rintamaveteraanit saavat kuntoutuksensa vaikka sitten Raha-automaattiyhdistyksen varoin. Tosin asia on tietysti siinä mielessä periaatteellinen, kuten valiokunnassa eräs asiantuntija totesi, että eihän Raha-automaattiyhdistys silloin aikoinaan näitä miehiä sotaan lähettänyt, vaan valtio. Periaatteessa tietysti tämäkin toiminta kuuluisi valtion budjettivarojen rahoitettavaksi. Käytännössä tietysti tärkeintä on se, että varat jostakin tulevat tähän tärkeään toimintaan.

Ed. A k a a n - P e n t t i l ä : Arvoisa puhemies! Ehkä lisäyksenä vielä sotaveteraanien kuntoutuksen jatkokehitykseen. Nythän sitä on tapahtunut aivan liian harvoin. Valiokunnassakin käytiin keskustelua, joka on syytä saattaa edustajien tietoon, että erilaisia kuntoutuskokeiluja on eri puolilla Suomea tehty, paljon tiiviimmällä tempolla, ja on erityisesti otettu huomioon esimerkiksi leskeytneet sotaveteraanit, heidän omaisensa, kotihoito, kuntoutus ja muut vastaavat seikat. Valiokunnassa heräsi jopa ajatus, että lähdemme niin sanottua Oulun-mallia katsomaan Ouluun ja tutustumme sillä tavalla vähän perusteellisemmin asiaan ja saisimme uutta virtaa koko asian sisälle. Monta vuottahan tässä ei enää ole aikaa tämän asian kanssa.

Ed. S y v ä r i n e n : Arvoisa puhemies! Minä en, toisin kuin edustajat E. Lahtela ja Räsänen, näe suurta ongelmaa siinä, että rintamaveteraanien kuntoutusta hoidetaan Raha-automaattiyhdistyksen varoilla. Minusta se on ihan hyvä asia.

Jatkossa pitäisi nyt pitää huolta siitä, että näitä rahoja käytetään myös muuhun kuntoutukseen sillä tavalla, niin kuin sanottiin, kun veteraanien joukko vähenee, niin vapautuvia resursseja hallitusohjelmankin mukaisesti käytetään sitten myös muuhun kuntoutukseen. Silloin kun Raha-automaattiyhdistyksessä on jo piikki auki, niin sieltähän se on sitten helpompi hoitaa byrokraattisesti.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! En nyt varsinaisesti halua ryhtyä kiistelemään ed. Syvärisen kanssa, mutta kun aikoinaan Raha-automaattiyhdistyksen varoilla ryhdyttiin rahoittamaan veteraanien kuntoutusta ja ryhdyttiin käyttämään sitä budjetin katteena, eduskunnassa oli kyllä erittäin voimakas vastarinta näitä menettelyjä vastaan. Edelleen sanon, että

olen periaatteellisesti tätä vastaan, mutta menettely on ollut nyt jo vuosia käytössä, eikä tässä vaiheessa ole syytä asettua menettelyä vastaan. On myös pidettävä huolta siitä, että Raha-automaattiyhdistyksen varoja ei laajemmin käytetä valtion velvollisuuksien piirissä oleviin asioihin.

Toinen asia vielä, kun ed. E. Lahtela sanoi, että tarvittaisiin veteraania kohti enemmän rahaa. Totta kai, ilman muuta monen veteraanin kohdalla tarvitaan enemmän rahaa, koska sitä mukaa, kun ikää tulee, kuntoutuksen tarve lisääntyy, koska kunto heikkenee. Kaiken kaikkiaan veteraanien kuntoutus on alue, joka ei vielä suinkaan vaadi vähemmän rahaa kokonaisuudessaan, vaan rahalle löytyy käyttöä. Hallitus on ohjelmassaan jo todennut, että rahat, jotka vapautuvat sen vuoksi, että veteraanien määrä, nykyiseen kuntoutukseen ja eri veteraanietuuksiin oikeutettujen määrä, vähenee, edelleen käytetään näihin käyttötarkoituksiin uudelleen kohdennettuina.

Ed. E. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Syvärinen käsitti näkemykseni sillä tavalla väärin, että en oikeastaan vastusta tällä hetkellä sitä, että näitä varoja käytettäisiin veteraanien kuntoutukseen.

Kun aikaisempina vuosina käsiteltiin sitä, voiko Raha-automaattiyhdistyksen varoja tähän toimintaan käyttää, meillä oli kova huoli siitä, mitä EY-tuomioistuimien sanoo Raha-automaattiyhdistyksen monopoliasemasta. Nythän päätös, joka tällä viikolla tuli, hyväksyy myös tämän tyyppisen toiminnan. Sen takia siitä ei tällä hetkellä hirveän isoa huolta ole, kun rahoja voidaan käyttää kuntoutukseen. Mutta pitkässä pelissä, kun tarpeeksi paljon kasataan tähän kamaa, voi käydä sillä tavalla, jotta tulee uusia hakemuksia ja sanotaan, että nämä menevätkin väärin tarkoituksiin. Sen takia raja on ilmeisesti aika häilyvä.

Miten sitten kuntoutukseen pääsee; Pohjois-Karjalassa ainakin jotkut veteraanit ovat olleet minuun yhteydessä ja alkaa olla viisi vuotta väliä ja ihmiset ovat jo yli 80-vuotiaita ja kohtuullisen huonokuntoisia. He itse epäilevät — en sano tätä henkilökohtaisesti, mutta he itse epäilevät — onko tässä kysymys poliittisesta syrjinnästä, koska he ovat näkyvästi vasemmistolaisia ja lääkärit sattuvat olemaan jotain muuta. En tiedä, pitääkö se paikkansa, mutta tällainen pelko on olemassa. Minulta on monesti kysytty asiasta, ja olen sanonut, etten mahda sille mitään, se on harkinnanvaraista, miten usein kuntoutukseen pääsee.

Ed. K a n g a s : Arvoisa rouva puhemies! Minunkaan mielestäni se ei ole ongelmana, mistä raha tulee vaan että rahaa tulee. Itse asiassahan raha-automaattirahatkin ovat viime kädessä valtion päätettävää rahaa.

Kiinnittäisin huomiota samaan asiaan kuin ed. Esa Lahtela, että nyt eivät tahdo kaikki veteraanit kuntoutukseen päästä, vaikka haluaisivatkin mennä. Melkeinpä sanoisin, että siihen laitettava raha pitäisi korvamerkitä ja sillä tavalla, että se jakautuisi tasaisesti. Kuitenkin niin sanottu kunniavelka meille on, että heidät, joita vähän on enää hengissä, hoidettaisiin kunnolla ja he saisivat kunnollisen loppuelämän.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Syväriselle vielä totean, että kysymys nimenomaisesti sotaveteraanien kuntoutuksesta on erityisen herkkä kysymys sen vuoksi, että tämä on osa kunniavelkaamme sodan veteraaneille. Sotaveteraanien kohdalla rahoituslähteen periaatteellinen puoli korostuu muuhun kuntoutukseen nähden ihan tämän vuoksi. Vaikka sotaveteraanien omat yhdistykset, Suomen Sotaveteraaniliitto, Sotainvalidien Veljesliitto ja Rintamanaisten Liitto, tämän periaatteellisen ongelman toivat esiin ja tätä lähtökohtaa sinänsä vastustivat, he kuitenkin hyväksyivät hallituksen esityksen ja tämän menettelyn.

Ed. P u h a k k a : Arvoisa rouva puhemies! Kiinnittäisin huomiota siihen, että sotaveteraanien kuntoutus -käsité on aika selkeästi laajenemassa. Perinteisen, kerran viiteen vuoteen tapahtuvan kuntoutuksen rinnalle on tullut hyvin pitkälti se, että omalla paikkakunnalla annettava kuntoutus lisääntyy.

Ihan erityisesti Raha-automaattiyhdistyksen varat ovat antaneet mahdollisuuden kehittää viime kesän aikana sitä, että veteraaneille järjestetään virkistyspäiviä sekä fyysisen että henkisen jaksamisen kannalta. Esimerkiksi Kymenlaakson sotaveteraanipiiriin virkistyspäivään osallistui 1 600 henkeä eri paikallisosastoista. Ilman Raha-automaattiyhdistyksen varoja se olisi ollut mahdotonta.

Ed. A k a a n - P e n t t i l ä : Arvoisa rouva puhemies! Primääristihän meidän kaikkien mielestä on tärkeintä se, että sotaveteraanien kuntoutukseen kuuluvat asiat saadaan kuntoon, eikä se, mistä raha tulee. Se on minusta ihan selvästi sekundäärinen asia.

Muun muassa ed. Kankaalle sanoisin, että

kehittelykysymyksiä yritetään juuri viedä eteenpäin. Aivan kuten sanoitte, se on ihan selvä tarve tämän kohderyhmän kanssa.

Painoin, rouva puhemies, nappia ed. Esa Lah-
telan puheenvuoron takia, koska jäin kovasti
miettimään puheenvuoroa, jossa yhtä ammatti-
kuntaa moititaan, että poliittisilla syillä jokin
toinen ihmisryhmittymä jotenkin kohdennettaisiin
erityisen hoito- tai muun arvion piiriin. Minä
haluan jyrkästi sanoutua irti sellaisista toimenpi-
teistä. Jos ed. Lahtela ei muihin usko, niin tässä
on ainakin yksi kokoomuslainen lääkäri, joka
nimenomaan on sotaveteraanien puolella tässä
asiassa, ja olen ollut 30 vuotta sillä linjalla enkä
tunne yhtään kollegaa, joka jotenkin toisella lail-
la suhtautuisi asiaan. Minusta on kiusallista, että
tällainen ehkä lipsahdus tuli esille, ja haluan sy-
västi olla eri mieltä siinä kohdin.

Ed. S y v ä r i n e n : Arvoisa puhemies! Tus-
kin meillä mitään suurta erimielisyyttä on kun-
toutuksen saatavuuden periaatteista ja tärkeys-
destä. Olennaista tosiaan on se, että kuntoutusta
tarvitsevat sitä saavat. Hyvin tärkeää on, niin

kuin ed. Räsänenkin totesi, että asianomaiset
järjestöt myös hyväksyvät tämän ratkaisun,
vaikka heidän mielestään jokin muu rahoitus-
malli ehkä olisikin parempi. Mutta kaikki osa-
puolet tässä ovat kuitenkin sitä mieltä, että tär-
keintä on, että kuntoutusta saadaan myös jatkos-
sa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julis-
tetaan päättyneeksi. _____

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysis-
tunto on ensi tiistaina kello 14. _____

Täysistunto lopetetaan kello 13.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

